

Adrianus van Nicomedië = Sint Adriaan

Adrianus zou officier geweest zijn in het Romeinse leger van keizer Galerius (eind 2^e eeuw) en moest 23 christenen vervolgen, maar werd door hun standvastigheid zelf bekeerd. Daarop werd Adrianus gemarteld. Op een aambeeld werden zijn benen met een ijzeren stang vermorzeld en werd zijn hand met een bijl afgehakt. Zijn echtgenote, de heilige Nathalia, ondersteunde hem tijdens de martelingen.



In de kerk van Geraardsbergen bevindt zich een schilderij van de marteling van Adrianus. Zijn arm ligt op een aambeeld om afgehakt te worden. Links boven wacht hem de palmtak en de krans der overwinning.

Zijn feestdag is op 4 maart (sterfdag 304). Adrianus is de patroonheilige van Lissabon en Geraardsbergen en van de boden, de bierbrouwers, slagers, smeden, gevangenisbewaarders en soldaten en wordt aangeropen tegen een plotselinge dood, onvruchtbaarheid en de pest.

In de 9e eeuw zouden er relieken van Adrianus en Nathalia overgebracht zijn naar Spanje en vervolgens naar de Portugese hoofdstad Lissabon. Waarschijnlijk omdat op Adrianus' voorspraak daar een pestepidemie tot staan is gebracht, is hij sinds de 11e eeuw ook patroon van de stad Lissabon.

In 1175 (in de tijd van de kruistochten dus) werden er Adrianusreliken vanuit Constantinopel overgebracht naar de aan hem toegewijde Sint-Adrianusabdij te Geraardsbergen (Grammont) in Vlaanderen. Vanaf dat moment genoot hij bijzondere verering in de Nederlanden: dat is o.a. te merken aan de verspreiding van parochiekerken aan hem gewijd. Ook kerkklokken waren aan Adrianus gewijd: o.a. te Marienhage (Neder-Saksen) en Retterode (Hessen).



*In de Bartholomeïskerk
worden zijn relikwieën bewaard.*

In 1423 werd er voor hem in Geraardsbergen een nieuwe reliekschrijn vervaardigd; dat had een geweldige opleving van zijn verering tot gevolg. Hij werd zelfs stadspatroon. Bij een opgraving van de werkplaats van een tingietter is een gietmal voor draaginsignes van de heilige Adrianus gevonden.



Uit dergelijke mallen werden draaginsignes, zoals hier afgebeeld, gegoten. In zijn rechterarm houdt hij het zwaard waarmee hij onthoofd werd en links de hamer en het aambeeld waarop zijn armen geplet werden. Onder zijn voeten een leeuw, symbool van dapperheid. Eind 15^e eeuw.

Het moet een grote toeloop teweeg gebracht hebben naar zijn bedevaartplaats, want in groten getale zijn er pelgrimsinsignes gevonden die aan de bedevaartgangers mee naar huis werden gegeven; er werden er gevonden in Vlaanderen zelf, maar onlangs kwamen er in de huidige provincie Zeeland 183 aan het licht (Nieuwlande, Tolsende, Reimerswaal, Middelburg, Arnemuiden, Valkenisse, Hontenisse, Vlissingen, Oud-Rilland en Zierikzee); daarnaast doken er ook op te Dordrecht, Rotterdam, Egmond aan Zee en Zwolle plus naar nu bekend is minstens één in Canterbury.



*Draaginsigne met identieke attributen.
Vormgeving wat primitiever, wat wijst
op een vroegere datum.*



*Stuk van een draaginsigne van het model hier afgebeeld.
Het werd in Zierikzee gevonden. Het is te zien in het*

**STADHUIS
MUSEUM
ZIERIKZEE**

In de Vlaamse Adrianusbedevaartplaats Godveerdegem (Oost-Vlaanderen) wordt zijn bescherming al sinds 1662 aangeroepen tegen de pest.



Kapelletjes aan de Hoge Buizemont in Geraardsbergen

In 1764 werd in de Vlaamse plaats Oordegem een Adrianusbroederschap opgericht. Het bedevaartsgebed luidt:

*"O, Godes vorst St Adriane,
Besorgt ons in dit dal der traene
Godts liefde die in 't herte brant
en in de deugd: een vast verbant.
'k Com met gebeden tot u daelen
van pest, petitsen, smert en quaelen;
'k Hoop dat ghy ons bevryden sult
door ons betrauw end u gedult.
Noch meerder willen wy bedien
ons peerden, coeien, calveren, vien
schaepen, verkens en al ons dier
die te bevryden van het vier
wilt ons voorts o Heylighen helpen
ons ellenden en suchten stelpen
weest ons leysman op de baen
om dus den hemel in te gaen."*

Tijdens de pestepidemie van 1626 schreef het stadsbestuur van de stad Luxemburg een processie voor ter ere van Adrianus en Sebastianus. Vanaf 1636, toen de plaag nog altijd voortwoedde, werd dit gebruik een jaarlijkse traditie, terwijl aan beide heiligen Sint Rochus werd toegevoegd.

Adrianus was/is patroon van de parochiekerken te Dreischor, Naaldwijk, Esbeek, en Ter Aar, Langeraar, Stratum, Adegem (B.), Elsene (B.),



Adriaanskerk Dreischor

De populariteit van Adrianus bleef in protestantse gebieden tot aan het eind van de zestiende eeuw bestaan, ondanks de oprukkende reformatie. Zo klaagde een predikant in april 1597 op de synodale vergadering in Goes, dat er te Dreischor afgoderij aan deze heilige was gepleegd.